TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2019. gada 21. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Maksājuma pakalpojumi iekšējā tirgū – Direktīva 2007/64/EK – 74. panta 2. punkts – Maksājuma uzdevums ar pārskaitījumu – Maksātāja norādīts nepareizs unikālais identifikators – Maksājuma izpilde, pamatojoties uz unikālu identifikatoru – Personas, kas sniedz maksājuma pakalpojumu saņēmējam, atbildība

Lietā C-245/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale ordinario di Udine* (Udīnes tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kurš pieņemts 2018. gada 30. martā un kurš Tiesā reģistrēts 2018. gada 9. aprīlī, tiesvedībā

Tecnoservice Int. Srl, maksātnespējas procesā,

pret

Poste Italiane SpA,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] (referents),

ģenerāladvokāts: H. Saugmandsgors Ē [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Poste Italiane SpA* vārdā – *A. Fratini*, *avvocatessa*,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Subrani* un *A. Collabolletta*, *avvocati dello Stato*,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Vláčil* un *O. Serdula*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *H. Tserepa-Lacombe* un *V. Di Bucci*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.), 74. un 75. pantu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Tecnoservice Int. Srl*, maksātnespējas procesā (turpmāk tekstā – "*Tecnoservice*"), un *Poste Italiane SpA* jautājumā par naudas summas pārskaitījumu nepareizam maksājuma saņēmējam sakarā ar nepareizu unikālo identifikatoru, ko sniedzis maksātājs.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2007/64 40., 43. un 48. apsvērumā ir noteikts:

"(40) Attiecībā uz pilnībā integrētu tūlītēju maksājumu apstrādi un juridisko noteiktību par jebkādu pakārtotu saistību izpildi maksājumu pakalpojumu lietotāju starpā ir būtiski, lai visa summa, ko pārskaita maksātājs, tiktu kreditēta maksājuma saņēmēja kontā. [..]

[..]

(43) Lai uzlabotu maksājumu efektivitāti [Eiropas Savienībā], būtu jāparedz maksimālais izpildes laiks – viena diena visiem tādiem maksātāja ierosinātiem maksājumiem, kas izteikti euro vai citā tādas dalībvalsts valūtā, kura nav euro zonā, tostarp pārskaitījumiem un naudas pārvedumiem. [..] Tā kā iekšzemes maksājumu infrastruktūra bieži ir ļoti efektīva un lai novērstu jebkādu pastāvošās pakalpojumu kvalitātes pazemināšanos, dalībvalstīm būtu jāļauj saglabāt vai paredzēt noteikumus, attiecīgā gadījumā paredzot izpildes laiku, kas ir īsāks par vienu darba dienu.

[..]

(48) Maksājumu pakalpojumu sniedzējam vajadzētu varēt nepārprotami norādīt vajadzīgo informāciju, lai pareizi izpildītu maksājuma uzdevumu. Tomēr, no otras puses, lai izvairītos no sadrumstalotības un neapdraudētu integrētas maksājumu sistēmas izveidi Savienībā, dalībvalstīm nedrīkstētu ļaut noteikt prasību attiecībā uz maksājumu darījumiem lietot konkrētu identifikatoru. Tomēr tam nevajadzētu kavēt dalībvalstis prasīt no maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzēja pienācīgi centīgu rīcību un pārbaudīt, ja vien tas ir tehniski iespējams un ja nav vajadzīga manuāla iejaukšanās, unikāla identifikatora atbilstību un, ja tiek atklāts, ka unikālais identifikators nesaskan, atteikt maksājuma uzdevumu un par to informēt maksātāju. Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildībai būtu jāattiecas tikai uz pareizu maksājumu darījuma izpildi saskaņā ar maksājumu pakalpojumu lietotāja doto maksājuma uzdevumu."

4 Šīs direktīvas 4. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas vajadzībām izmanto šādas definīcijas:

[..]

5) "maksājuma darījums" ir maksātāja vai maksājuma saņēmēja uzsākta darbība, nododot, pārvedot vai izņemot līdzekļus, neatkarīgi no maksātāja vai maksājuma saņēmēja attiecību pamatā esošajiem pienākumiem;

[..]

21) "unikāls identifikators" ir burtu, ciparu vai simbolu kombinācija, ko maksājumu pakalpojumu sniedzējs noteicis maksājumu pakalpojumu lietotājam un kas maksājumu pakalpojumu lietotājam jānorāda, lai nepārprotami identificētu otru maksājumu pakalpojumu lietotāju un/vai viņa maksājumu kontu, kas iesaistīts maksājuma darījumā;

[..]."

5 2. nodaļa "Vienreizēja maksājuma darījumi", kas ietilpst minētās direktīvas III sadaļā, ietver 37. pantu "Informācija un nosacījumi". Šī panta 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam sniedz vai dara pieejamu šādu informāciju un nosacījumus:

a) norāde uz informāciju vai pakalpojuma lietotāja identifikatoru, kas jāsniedz maksājumu pakalpojumu lietotājam, lai varētu pienācīgi izpildīt maksājuma uzdevumu;

[..]."

6 3. nodaļa "Vienreizēja maksājuma darījumi", kas ietilpst minētās direktīvas III sadaļā, ietver 42. pantu "Informācija un nosacījumi". Šis pants ir izteikts šādā redakcijā:

"Dalībvalstis nodrošina, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam sniedz šādu informāciju un nosacījumus:

[..]

2) par maksājumu pakalpojumu izmantošanu:

[..]

b) norāde uz informāciju vai pakalpojuma lietotāja identifikatoru, kas jāsniedz maksājumu pakalpojumu lietotājam, lai varētu pienācīgi izpildīt maksājuma uzdevumu;

[..]."

7 Direktīvas 2007/64 74. pantā "Nepareizi unikālie pakalpojumu lietotāju identifikatori" ir noteikts:

"1. Ja kādu maksājuma uzdevumu izpilda saskaņā ar unikālu identifikatoru, maksājuma uzdevumu uzskata par pareizi veiktu attiecībā uz unikālajā identifikatorā norādīto maksājuma saņēmēju.

2. Ja maksājumu pakalpojumu lietotāja uzrādītais unikālais pakalpojuma lietotāja identifikators nav pareizs, maksājumu pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar 75. pantu nav materiāli atbildīgs par sekām, ja maksājumu darījums nav veikts vai ir veikts nepareizi.

Tomēr maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs pieliek samērīgas pūles, lai atgūtu maksājumu darījumā iesaistītos naudas līdzekļus.

[..]

3. Ja maksājumu pakalpojumu lietotājs sniedz informāciju papildus tai, kas ir pieprasīta saskaņā ar 37. panta 1. punkta a) apakšpunktu vai 42. panta 2) punkta b) apakšpunktu, maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir materiāli atbildīgs tikai par maksājumu darījumu izpildi saskaņā ar maksājumu pakalpojumu lietotāja uzrādīto unikālo identifikatoru."

8 Šīs direktīvas 75. panta "Neizpildīts vai nepareizi izpildīts darījums" 1. un 2. punktā būtībā ir paredzēts, ka tajā ir noteikta atbildība "neskarot [šīs direktīvas] 74. panta 2. un 3. punktu".

Itālijas tiesības

9 Direktīva 2007/64 tika transponēta Itālijas tiesībās ar 2010. gada 27. janvāra *decreto legislativo n. 11, recante attuazione della direttiva 2007/64/CE* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 11 par Direktīvas 2007/64/EK transponēšanu) (2010. gada 13. februāra *GURI* Nr. 36 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – "Leģislatīvais dekrēts Nr. 11/2010").

10 Ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 11/2010 24. un 25. pantu tika transponēts Direktīvas 2007/64 74. un 75. pants, gandrīz pilnībā pārņemot to formulējumu.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

11 2015. gada 3. augustā *Tecnoservice* parādnieks deva savai bankai rīkojumu veikt maksājuma uzdevumu ar bankas pārskaitījumu šai sabiedrībai par summu, kas kreditējama no norēķinu konta bankā *Poste Italiane*, un šis maksājums tika identificēts ar unikālu identifikatoru Direktīvas 2007/64 4. panta 21. punkta izpratnē, proti, ar starptautisko bankas konta numuru (turpmāk tekstā – "IBAN"). Šī pārskaitījuma paredzētā saņēmēja vārds, proti, *Tecnoservice*, arī bija norādīts minētajā rīkojumā par pārskaitījumu.

12 Pārskaitījums tika veikts uz kontu, kas atbilst šim IBAN. Tomēr izrādījās, ka šis pārskaitījums tika veikts par labu citai struktūrai, kas nav *Tecnoservice*, un tāpēc pēdējā minētā nekad tā arī nesaņēma tai pienākošos summu.

13 *Tecnoservice* cēla prasību pret *Poste Italiane* iesniedzējtiesā *Tribunale ordinario di Udine* (Udīnes tiesa, Itālija), norādot, ka *Poste Italiane* ir atbildīga par to, ka tā nav pārbaudījusi, vai maksājuma uzdevuma devēja norādītais IBAN atbilst saņēmēja nosaukumam. Tādējādi tiek apgalvots, ka *Poste Italiane* pieļāva, ka attiecīgā summa tiek pārskaitīta nepareizam saņēmējam, lai gan bija pietiekama informācija, lai konstatētu, ka unikālais identifikators bija nepareizs.

14 Pēc *Poste Italiane* domām, tā nekādā ziņā nav atbildīga, jo veica pārskaitījumu uz kontu, kas atbilda maksājuma uzdevuma devēja norādītajam IBAN, un tai nebija jāveic papildu pārbaude.

15 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka Direktīvas 2007/64 noteikumi būtībā paredz, ka maksājuma uzdevums, kas izpildīts saskaņā ar unikālu identifikatoru, tiek uzskatīts par pareizi izpildītu.

16 Tomēr, pēc šīs tiesas domām, Direktīvas 2007/64 74. un 75. pantu un līdz ar to attiecīgās valsts tiesību normas var interpretēt divējādi.

17 Saskaņā ar pirmo interpretāciju šie abi panti ir piemērojami tikai attiecībām starp maksātāju un viņa banku, nevis attiecībām starp maksājuma saņēmēja banku un citām ieinteresētajām personām, piemēram, maksājuma uzdevuma devēju, faktisko saņēmēju vai nepareizu maksājuma saņēmēju. Šādā gadījumā šīm otrām attiecībām būtu jāpiemēro tikai valsts tiesību normas, kas bieži vien ir balstītas uz citām un plašākām normām par atbildību nekā ar šo direktīvu ieviestās normas.

18 Saskaņā ar otro interpretāciju abi panti attiecas uz maksājumu darījumu kopumā, tātad arī uz saņēmēja bankas rīcību. Šādā gadījumā saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība būtu cieši saistīta arī ar maksājuma uzdevuma devēja norādītā IBAN ievērošanu.

19 Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka iestādes, kas ir atbildīgas par strīdu ārpustiesas izšķiršanu, izmantojot *Arbitro Bancario e Finanziario* (ombuds banku un finanšu jautājumos, Itālija), šajā jautājumā ir pieņēmušas atšķirīgus lēmumus, bet iestāde, kas ir atbildīga par minēto iestāžu koordināciju, norādīja, ka tā atbalsta otro interpretāciju.

20 Šādos apstākļos *Tribunale ordinario di Udine* (Udīnes tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Direktīvas [2007/64] 74. un 75. pants 2015. gada 3. augustā spēkā esošajā redakcijā un attiecībā uz maksājumu pakalpojumu sniedzēja saistībām un atbildības robežām, kas Itālijas tiesībās tika transponēti ar [Likumdošanas dekrēta Nr. 11/2010] 24. un 25. pantu, ir interpretējami kā tādi, kas piemērojami tikai tās personas maksājumu pakalpojumu sniedzējam, kura ir devusi rīkojumu izpildīt šādu pakalpojumu, vai kā tādi, kas piemērojami arī maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzējam?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2007/64 74. un 75. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja maksājuma uzdevums tiek izpildīts saskaņā ar maksājuma pakalpojumu lietotāja norādītu unikālo identifikatoru, kas neatbilst šīs paša lietotāja norādītam saņēmēja nosaukumam, maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības ierobežojums attiecas tikai uz maksājuma rīkojuma devēja pakalpojumu sniedzēju vai arī uz maksājuma saņēmēja maksājumu pakalpojumu sniedzēju.

22 Jāatgādina, ka Direktīvas 2007/64 74. panta 1. punktā ir paredzēts, ka "ja kādu maksājuma uzdevumu izpilda saskaņā ar unikālu identifikatoru, maksājuma uzdevumu uzskata par pareizi veiktu attiecībā uz unikālajā identifikatorā norādīto maksājuma saņēmēju". Šī paša panta 2. punkta pirmajā daļā ir precizēts, ka "ja maksājumu pakalpojumu lietotāja uzrādītais unikālais pakalpojuma lietotāja identifikators nav pareizs, maksājumu pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar 75. pantu nav materiāli atbildīgs par sekām, ja maksājumu darījums nav veikts vai ir veikts nepareizi".

23 Līdz ar to ir jānorāda – ciktāl no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka iesniedzējtiesas šaubas būtībā attiecas uz to, kā interpretēt Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punktu, kas attiecas konkrēti uz gadījumu, kad maksājumu pakalpojumu lietotāja norādītais unikālais identifikators ir nepareizs, ir pietiekami interpretēt šo pēdējo minēto normu, lai sniegtu šai tiesai lietderīgu atbildi.

24 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesai, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, mērķi (spriedumi, 2015. gada 2. septembris, *Surmačs*, C-127/14, EU:C:2015:522, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2016. gada 16. novembris, *DHL Express (Austria)*, C-2/15, EU:C:2016:880, 19. punkts).

25 Šajā lietā ir jākonstatē, ka Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punkta pirmās daļas formulējums, kurā vienkārši ir izmantots apzīmējums "maksājumu pakalpojumu sniedzējs", nekādi nenošķir dažādus maksājumu pakalpojumu sniedzējus. Ņemot vērā šo formulējumu, šajā pantā paredzētais atbildības ierobežojums tādējādi attiecas uz katru no darījumā iesaistītajiem pakalpojumu sniedzējiem, nevis tikai uz vienu no tiem.

26 Šo gramatisko interpretāciju atbalsta konteksts, kurā šis noteikums ietilpst. Pirmkārt, "maksājuma darījums" Direktīvas 2007/64 4. panta 5. punktā ir definēts kā "maksātāja vai maksājuma saņēmēja uzsākta darbība, nododot, pārvedot vai izņemot līdzekļus, neatkarīgi no maksātāja vai maksājuma

saņēmēja attiecību pamatā esošajiem pienākumiem". Tādējādi no šīs definīcijas izriet, ka jēdziens "maksājumu darījums" attiecas uz vienotu un visaptverošu darbību starp maksātāju un maksājuma saņēmēju, nevis tikai uz katrām maksātāja un saņēmēja individuālām attiecībām ar savu maksājuma pakalpojumu sniedzēju.

27 Otrkārt, Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punkta otrajā daļā "maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējam" ir vienkārši prasīts pielikt samērīgas pūles, lai atgūtu maksājumu darījumā iesaistītos naudas līdzekļus. Tādējādi, ja Savienības likumdevējs būtu vēlējies ierobežot Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punkta pirmās daļas sekas, tās attiecinot vienīgi uz maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzēju, ciktāl runa ir par maksājumiem, kas veikti saskaņā ar lietotāja norādīto unikālo identifikatoru, tad tas tā būtu norādījis šajā punktā.

28 Turklāt Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punkta interpretāciju, kāda ir izklāstīta šī sprieduma 25. punktā, apstiprina arī šīs direktīvas mērķi. Jāatzīmē, ka, pirmkārt, no Direktīvas 2007/64 40. apsvēruma izriet, ka tās mērķis tostarp ir nodrošināt pilnībā integrētu un automatizētu darījumu apstrādi un, otrkārt, no tās 43. apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir uzlabot maksājumu efektivitāti un ātrumu. Tomēr šos automātiskās apstrādes un maksājumu ātruma mērķus labāk izskaidro tāda šī noteikuma interpretācija, kas ierobežo atbildību gan maksātāja, gan saņēmēja maksājuma pakalpojumu sniedzējam, tādējādi atbrīvojot šos pakalpojumu sniedzējus no pienākuma pārbaudīt, vai maksājuma pakalpojumu lietotāja sniegtais unikālais identifikators patiešām atbilst personai, kas norādīta kā saņēmējs.

29 Turklāt jānorāda, ka Direktīvas 2007/64 48. apsvērumā ir precizēts, ka dalībvalstīm nav liegts paredzēt "maksātāja" maksājuma pakalpojumu sniedzējam rūpības pienākumu, ja vien tas ir tehniski iespējams un ja nav vajadzīga manuāla iejaukšanās. Tomēr šajā apsvērumā nav nošķirtas abas pakalpojumu sniedzēju kategorijas, norādot, ka maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildībai būtu jābūt saistītai tikai ar to, ka tas pareizi veic maksājumu darījumu saskaņā ar maksājumu pakalpojumu lietotāja maksājuma uzdevumu.

30 No visiem iepriekš norādītajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2007/64 74. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja maksājuma uzdevums tiek izpildīts saskaņā ar maksājuma pakalpojumu lietotāja norādītu unikālu identifikatoru, kas neatbilst šī paša lietotāja norādītam saņēmēja nosaukumam, maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības ierobežojums, kāds paredzēts šajā noteikumā, attiecas gan uz maksātāja maksājuma pakalpojumu sniedzēju, gan uz maksājuma saņēmēja maksājuma pakalpojumu sniedzēju.

Par tiesāšanās izdevumiem

31 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK, 74. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja maksājuma uzdevums tiek izpildīts saskaņā ar maksājuma pakalpojumu lietotāja norādītu unikālu identifikatoru, kas neatbilst šī paša lietotāja norādītam saņēmēja nosaukumam, maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības ierobežojums, kāds paredzēts šajā noteikumā, attiecas gan uz maksātāja maksājuma pakalpojumu sniedzēju, gan uz maksājuma saņēmēja maksājuma pakalpojumu sniedzēju.

[Paraksti]